

DIREKTORATET FOR
NATURFORVALTNING

DN-rapport 2-2010

Natur i endring

- status for norsk naturovervåking

Natur i endring

- status for norsk naturovervåking

DN-rapport 2-2010

Utgiver:

Direktoratet for naturforvaltning

Dato:

Februar 2010

Antall sider:

62

Emneord:

Overvåking, naturmangfold

Keywords:

Monitoring, biodiversity

Bestilling:

Direktoratet for naturforvaltning

7485 Trondheim

Telefon: 73 58 05 00

Telefaks: 73 58 05 01

www.dirnat.no/publikasjoner

Refereres som:

Direktoratet for naturforvaltning 2010.

Natur i endring - status for norsk

naturovervåking. DN-rapport 2-2010.

Redaksjon:

Camilla Næss og Oddmund Rønning,

Norsk institutt for naturforskning (NINA)

Forside:

Foto: Arnstein Staverløkk/NINA

ISBN (Trykt): 978-82-7072-226-6

ISBN (PDF): 978-82-7072-243-3

ISSN (Trykt): 0801-6119

ISSN (PDF): 1890-761X

Layout:

Kari Sivertsen /NINA

EKSTRAKT:

Denne rapporten sammenstiller data om status og utviklingstrender for norsk natur, med utgangspunkt i Direktoratet for naturforvaltnings (DN) overvåkingsaktiviteter. DNs naturovervåking favner et bredt spekter av aktiviteter og områder, fra lange tidsserier til nyere programmer, både på arts- og landskapsnivå. Overvåkingen inkluderer ulike typer natur, over hele landet.

Resultatene fra overvåkingen gir oss viktig kunnskap om endringer i naturen, både naturlige og menneskeskapt. Denne kunnskapen utgjør fundamentet for en bærekraftig forvaltning av naturmangfoldet.

ABSTRACT:

Based on the Directorate for Nature Management's various monitoring programs, this report collates data about the status and development trends of Norwegian nature. The Directorate's monitoring programs cover a broad range of activities and areas, and include both long time series and recently established programs. The monitoring programs cover a range of ecosystems across the country and include monitoring of both habitats and species.

The results from the monitoring programs provide important knowledge regarding changes that may be related to both human activities and natural cycles. This knowledge contributes to a sustainable management of Norwegian biodiversity.

Fjellrevovervåking i Børgefjell

Tekst: Nina E. Eide/NINA

Fjellrevvalper i år?

Det er en halv dagsmarsj inn til fjellrevhiet jeg skal sjekke. Jeg har teltet på ryggen og mat for et par dager hvis jeg skulle trenge det. Man rekker å tenke mye på en halv dag. Er det valper i år tro? Hiet var mye i bruk i vinter, og jeg har sett flere lemen på vei innover. Sjansene er gode i år, så jeg tar meg selv i å håpe her jeg går. I dag kan jeg virkelig nyte å være på jobb, det er en lettskya junidag, og ikke som i går da sludd hang på kinnbeina mine. Jeg er alltid spent når jeg skal ut for å sjekke et hi. Jeg blir skuffa når jeg finner et hi uten aktivitet, og jeg er jublende glad hver gang jeg ser fjellrev i kikkerten. Et par timer igjen så er jeg framme. Reker innom

et mindre brukt hi på veien – ingen aktivitet, men noterer lemen nr fem i feltboka.

Yrende liv

Sola har begynt å steike. Varmedisen henger over snøfonna bak hiet, jeg ligger og observerer på ca. 300 meter avstand. Det er et stort hi, med frodig, grønt gress. Jeg tror jeg talte over 40 innganger i fjor. Jeg rigger meg til med nista, kaffen og teleskopet. Kikker i teleskopet og søler litt kaffe når jeg bommer på munnen. Jeg kan se at det er flere byttedyrrester på hiet. Det lover godt. – Oij var det ikke noe der? Vind i gresset ... Der da? Men nei. Jeg

Fjellreven finnes i to fargevarianter; hvit og blå. Foto: E. Tellefsen

Fjellrevvalpene leker og tumler i grønne tuer. Foto: A. Landa/NINA

blir sittende, ser på klokka, tre timer. Jeg begynner å miste trua. Kikker bare hvert kvarter nå. Men, var ikke det et lite øre? Jo, jeg er sikker på det. Nistirrer. "Popp" der smatt det et fjellrevhode opp, en mørk blårevvalp, og der kom det opp et hode til fra en annen inngang. Med ett er fem viltre fjellrevvalper ute av hiet. Det er leik og tumling i de grønne tuene. En er litt liten – den blir filleristet av de andre søsknene. Opp tue, ned tue, rull rundt – sånn holder de på.

Mat i sikte

Jeg må bruke mer tid ved dette hiet og setter opp teltet. Spiser min enkle middag, i dag ferdigsmurte doble brødkiver med kokt egg og ei baconstripe i mellom. Plutselig hører jeg et fjellrevskrik – det skjærer litt i hjertet dette territorieskriket til fjellreven. Jeg hiver meg foran teleskopet og får se sju valper sprette fram på strake bein på hiet. En voksen fjellrev med litt rester av hvit vinterpels kommer springende over noen hauger. Jeg teller fem lemen i munnen på den. Mat! Reven løfter litt på bakbeinet og jeg skjønner at det er hannreven. Innen han har kommet fram til hiet er det ni valper ute. Alle følger med på faren og hiver seg over byttet når han slipper det ned foran dem. To drar i hver sin ende av et lemen. En jager en annen som stikker ut i utkanten av hiet.

Den legger seg for å gnage for seg sjøl. Kvelden blir til natt, men det er lyst nok til å følge med utover.

Feltskjema

Jeg pakker sekken tidlig morgen. Tåka har lagt seg litt nedpå og jeg har utført oppdraget. Tispa var også innom hiet i løpet av natta, hun diet valpene som snarest. Ni valper. Jeg er rimelig sikker og fyller ut feltskjemaet: 4 blårev valper og 5 hvitrevvalper. 2 voksne sett. Jeg må legge turen innom igjen utpå sommeren, når valpene har forlatt hiet, for å samle prøver. Jeg er lett og glad – det ser ut til å bli et godt år for fjellreven i Børgefjell.